

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/edukacja/przystanek-historia/100542,Kazimierz-Glabisz-Zolnierz-dzialacz-sportowy-dowodca-grupy-Kielce.html>
17.04.2024, 04:12

Kazimierz Glabisz. Żołnierz, działacz sportowy, dowódca grupy „Kielce”

Przywołując bohaterskie postawy Polaków z czasów II wojny światowej, warto przypomnieć Kazimierza Glabisza, którego losy we wrześniu 1939 r. spłoty się z Kielecczyną. Był organizatorem i dowódcą Grupy „Kielce”, walczącej z Niemcami od 5 do 7 września w bitwie pod Kajetanowem i Barczą.

Kazimierz Glabisz – w życiu cywilnym działacz sportowy i społeczny, publicysta, a nade wszystko żarliwy patriota – urodził się 10 lutego 1893 r. w Odolanowie koło Ostrowa Wielkopolskiego.

W drodze do Niepodległej

Pochodził z rodziny o silnych tradycjach patriotycznych. W okresie nauki w Gimnazjum Męskim w Ostrowie Wielkopolskim działał w niepodległościowym Towarzystwie Tomasza Zana. Jego wielką pasją był również sport. W 1908 r. był współzałożycielem oraz zawodnikiem ostrowskiego Gimnazjalnego Klubu Sportowego Venetia – pierwszego czysto polskiego klubu piłkarskiego w zaborze pruskim oraz członkiem Towarzystwa Sportowego „Sokół”.

Po egzaminie maturalnym w 1913 r., rozpoczął studia prawnicze w Monachium. W 1915 r. został wcielony do armii niemieckiej. Po ukończeniu szkoły artylerii, skierowano go na front wschodni, a następnie na zachodni. Brał m.in. udział w walkach pod Ypres. Pod koniec wojny został ranny, a podczas leczenia w Poznaniu nawiązał kontakt z Polską Organizacją Wojskową.

Gen. Kazimierz Glabisz

Ślubowanie polskiej ekipy olimpijskiej. Pierwszy z lewej prezes PKOl piłk Kazimierz Glabisz. Warszawa, 1935

Po zakończeniu wojny walczył przeciwko Niemcom w powstaniu wielkopolskim. W 1919 r. mianowany został podporucznikiem. Po zakończeniu powstania pełnił służbę w Oddziale Operacyjnym Sztabu Dowództwa Głównego Armii Wielkopolskiej. W następnych latach brał udział w walkach decydujących o kształcie II Rzeczypospolitej. W wojnie polsko-bolszewickiej służył w Kwaterze Polowej Naczelnego Wodza i w Adiutanturze Generalnej. Uczestniczył w III powstaniu śląskim w 1921 r. oraz był członkiem Polskiej Komisji Przejęcia Górnego Śląska. W latach 1921-1922 pełnił służbę w Oddziale III Biura Ścisłej Rady Wojennej.

Żołnierz II RP

W 1922 r. został awansowany na kapitana. Rok później ukończył na Uniwersytecie Poznańskim, przerwane podczas wojny, studia prawnicze. Był również absolwentem kursu doszkalającego w Wyższej Szkole Wojennej w Warszawie. Następnie pełnił służbę jako szef sztabu 14. Dywizji Piechoty w Poznaniu oraz jako dowódca dywizjonu w 14. Pułku Artylerii Polowej Wielkopolskiej w Poznaniu.

Kolejno w latach 1925-1927 pełnił służbę jako oficer Oddziału III (Operacyjnego) Biura Ścisłej Rady Wojennej. W kolejnych dwóch latach był oficerem Referatu „Niemcy” Oddziału II (Wywiadowczego) Sztabu Generalnego WP. W 1929 r., po awansie na podpułkownika, rozpoczął trwającą do wybuchu II wojny światowej służbę w charakterze I oficera do zleceń Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych. Tym samym był bliskim współpracownikiem i zaufanym marszałków Józefa Piłsudskiego i Edwarda Rydza-Śmigłego.

Działacz sportowy

Płk Glabisz prowadził też aktywną działalność sportową. Uczestniczył w pracach Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego. Działał w polskim ruchu olimpijskim. Podczas Igrzysk Olimpijskich w Amsterdamie (1928) był szefem polskiej reprezentacji lekkoatletycznej. Od 1929 r. aż do zakończenia II wojny światowej w 1945 r. przewodniczył Polskiemu Komitetowi Olimpijskiemu. W 1936 r. był szefem olimpijskiej reprezentacji Polski podczas zimowych igrzysk w Garmisch-Partenkirchen oraz, w tym samym roku, letnich igrzysk w Berlinie.

Był wielkim miłośnikiem futbolu, tenisa i szachów. Od 1937 r. pełnił funkcję prezesa Polskiego Związku Piłki Nożnej. Ponadto był wiceprezesem Polskiego Związku Tenisowego, wiceprezesem klubu sportowego Polonia Warszawa oraz prezesem honorowym Polskiego

Związku Szachowego.

Dowódca Grupy „Kielce”

1 września 1939 r. płk Głabisz został przeniesiony do Naczelnego Dowództwa WP na stanowisko oficera do zleceń Naczelnego Wodza. Już 3 września marszałek Rydz-Śmigły, celem osłony koncentracji południowego zgrupowania Armii „Prusy”, wydał rozkaz utworzenia Grupy „Kielce”. Jej dowództwo powierzył płk. Głabiszowi. Zadaniem grupy było zamknięcie wszystkimi możliwymi siłami zebranymi z garnizonów w Kielcach i Radomiu przejścia szosy Kraków – Radom przez Góry Świętokrzyskie. Linia polskiej obrony znajdowała się na północny wschód od Kielc, na odcinku od Dąbrowy do Świętej Katarzyny. Trzon Grupy „Kielce” stanowiły rezerwy 154. Pułk Piechoty pod dowództwem ppłk. Aleksandra Idzika, formowany na bazie rezerw 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach oraz kilka baterii artylerii z 55. Pułku Artylerii Lekkiej, tworzonego na bazie rezerw 2. Pułku Artylerii Lekkiej w Kielcach.

Oddziały te wieczorem 4 września zajęły stanowiska w pierwszej linii polskiej obrony, rozciągającej się na odcinku od Dąbrowy przez Wiśniówkę, Mąchocice, Krajno po Świętą Katarzynę. Drugą linię polskiej obrony obsadziły oddziały Podgrupy „Radom” pod dowództwem ppłk. Bronisława Kowalczewskiego. W jej składzie znajdowały się 93. Pułk Piechoty z batalionem nadwyżek z 72. Pułku Piechoty, pułk z Ośrodka Zapasowego 16. Dywizji Piechoty, złożony z trzech batalionów nadwyżek z 64., 65. i 66. pułków piechoty oraz bateria armat z 55. Pułku Artylerii Lekkiej, Bateria Artylerii Przeciwlotniczej z Krakowskiej Brygady Kawalerii oraz Batalion Wartowniczy nr 15 z Radomia. Jednostki te dotarły do Zagnańska nocą z 3 na 4 września i zajęły stanowiska w okolicach miejscowości Chrusty, Lekomin, Barcza i Klonów. Łącznie siły polskie liczyły około 7 tys. żołnierzy.

Pod Dąbrową, Kajetanowem, Barczą i Iłżą

Wojska niemieckiej 2. Dywizji Lekkiej, po zajęciu Kielc 5 września, wczesnym popołudniem rozpoczęły atak na polskie pozycje pod Dąbrową. Rozgorzała krwawa, trzydniowa bitwa. W jej trakcie Polacy odparli kilka niemieckich ataków. Niemcy drugiego dnia walk zastosowali manewry oskrzydłające z zachodu przez Niewachłów, Tumlin na Kajetanów oraz od wschodu na Masłów, Mąchocice i Barczę. Tym samym 6 września środek ciężkości działań przeniósł się na obszar między Kajetanowem, Barczą i Zagnańskiem.

Wieczorem 6 września płk Głabisz, po odprawie sztabowej w 12. Dywizji Piechoty, otrzymał rozkaz wyjazdu do Warszawy. Jego obowiązki przejął ppłk Kowalczewski. Otrzymał on rozkaz wycofania z rejonu Barczy, Kajetanowa i Zagnańska oraz kontynuowania obrony w rejonie Łącznej. Ostatnie oddziały zgrupowania opuściły teren walk pod Wiśniówką i Kajetanowem nocą z 7 na 8 września 1939 r. Byli to żołnierze 154. pp pod dowództwem ppłk. Idzika, którzy przegrupowali się do lasu koło Klonowa. Rankiem, 8 września dotarli do Psarów koło Bodzentyna. Grupa „Kielce”, zredukowana wskutek strat do dwóch batalionów, przejęła następnie osłonę odwrotu, wchodzącej w skład armii „Prusy”, Grupy Operacyjnej

gen. Stanisława Skwarczyńskiego. 8 września po przeprawie przez Kamienną grupa brała udział w końcowej fazie bitwy pod Iłżą.

W Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie

Po bitwie iłżeckiej ranny płk Glabisz skierował się z rozbitymi oddziałami polskimi do Warszawy. W 1940 r. przedostał się na Węgry, gdzie uczestniczył w przerzucie polskich żołnierzy do tworzącej się na Zachodzie polskiej armii. W 1941 r. przez Bliski Wschód dotarł do Londynu. Tutaj objął stanowisko szefa Oddziału I Sztabu Naczelnego Wodza.

W kolejnych latach pełnił ważne funkcje w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie. Od 14 czerwca 1942 r. był zastępcą dowódcy stacjonującej w Szkocji 1. Samodzielnej Brygady Strzelców. 20 lutego 1943 r. mianowano go zastępcą dowódcy 1. Dywizji Grenadierów. W listopadzie tego samego roku objął dowództwo 2. Dywizji Grenadierów Pancernych. W końcowej fazie wojny, od 15 lutego 1945 r. dowodził 4. Dywizją Piechoty.

Głównodowodzącym tego związku taktycznego pozostawał do 1947 r., czyli do momentu jego rozformowania w Wielkiej Brytanii. W uznaniu zasług w czasie II wojny światowej 1 czerwca 1945 r. został awansowany do na generała brygady.

Na emigracji w Londynie

Po zakończeniu wojny gen. Glabisz nie wrócił do Polski. Pozostał na emigracji w Londynie. Był aktywnym działaczem polonijnym, społecznym i sportowym. Udzielał się w polskich organizacjach i stowarzyszeniach wojskowych. Utworzył Radę Wychowania i Sportu. Był twórcą i przewodniczącym emigracyjnego Związku Polskich Klubów Sportowych. Organizował liczne imprezy, mecze, mistrzostwa i zawody dla rozsiansych po świecie Polaków.

Ważną częścią jego emigracyjnego życia była działalność publicystyczna. Pisał do prasy emigracyjnej. Z jego inicjatywy ukazywały się „Nowiny Sportowe”, jedyny periodyk o tym profilu wydawany na emigracji. Opublikował również swoje wspomnienia z lat gimnazjalnych.

Kazimierz Glabisz zmarł w Londynie 26 listopada 1981 r. Urna z jego prochami spoczęła w londyńskim kościele św. Andrzeja Boboli. Dopiero w 2008 r., z inicjatywy władz Odolanowa, doczesne szczątki generała zostały sprowadzone do rodzinnego miasta. Pochowano je w grobowcu, na dziedzińcu kościoła św. Marcina.

Postać gen. Glabisza oraz jego żołnierzy upamiętniają inskrypcje na pomnikach w podkieleckim Kajetanowie i Barczy oraz w rodzinnym Odolanowie. Na tym ostatnim widnieją słowa: „Żywot cały w kraju i za krajem, w wojnie i pokoju Ojczyźnie poświęcił”.

Tekst Marek Jończyk